

5 Rozkład materiału

Na realizację każdego tematu obowiązkowego przewidziano jedną godzinę lekcyjną. Tytuły tematów dodatkowych, osiągnięcia uczniów realizowane w ramach tematów dodatkowych oraz treści nadprogramowe realizowane w tematach obowiązkowych (opisane w osiągnięciach uczniów), wyróżniono kursywą.

Lp.	Temat lekcji	Osiągnięcia ucznia Uczeń:	Numer wymagania z podstawy programowej	Metody pracy	Środki dydaktyczne	Uwagi odnośnie do realizacji treści nauczania
ASTRONOMIA I GRAWITACJA						
1	Z daleka i z bliska	- porównuje rozmiary i odległości we Wszechświecie (galaktyki, gwiazdy, planety, ciała makroskopowe, organizmy, cząsteczki, atomy, jądra atomowe) - posługuje się jednostką odległości rok świetlny - rozwiązuje zadania związane z przedstawianiem obiektów bardzo dużych i bardzo małych w odpowiedniej skali	1.11 3.1	- pogadanka i dyskusja - obserwacja	- środki dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia lekcji wymienione na s. 7 <i>Książki Nauczyciela</i> - podręcznik - <i>Cwiczenia i zadania</i> - zbiór zadań - plyta CD dołączona do podręcznika - multibook - <i>Książka Nauczyciela</i> - <i>Płyta Nauczyciela</i>	Warto rozwinąć myśli, że dzięki fizyce poznajemy naturę świata (propozycja realizacji tematu lekcji – <i>Książka Nauczyciela</i>, s. 7) Możliwość wizualizacji treści nauczania: animacje, ćwiczenia interaktywne – płyta dołączona do podręcznika, multibook; infografiki (podręcznik s. 22–23, 166) Przydatna wiedza matematyczna¹: III etap kształcenia, wymagania 3.4, 3.5.
Temat dodatkowy	Amatorskie obserwacje astronomiczne	- odnajduje na niebie kilka gwiazdozbiorów i Gwiazdę Polarą - wyjaśnia ruch gwiazd na niebie za pomocą ruchu obrotowego Ziemi - odnajduje na niebie gwiazdy, gwiazdozbiory i planety, posługując się mapą nieba (obrotową lub komputerową)		- pogadanka i dyskusja - obserwacja	- środki dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia lekcji wymienione na s. 9 <i>Książki Nauczyciela</i> - podręcznik - <i>Cwiczenia i zadania</i> - zbiór zadań - plyta CD dołączona do podręcznika - multibook - <i>Książka Nauczyciela</i> - <i>Płyta Nauczyciela</i>	Warto na początku lekcji sformułować problem: czy można samodzielnie obserwować ruch planet na tle gwiazd (propozycja realizacji tematu lekcji – <i>Książka Nauczyciela</i>, s. 9). Możliwość wizualizacji treści nauczania: animacje, ćwiczenia interaktywne – płyta dołączona do podręcznika i multibook; materiały dydaktyczne na <i>Płyce Nauczyciela</i>.
2	Układ Słoneczny	- opisuje miejsce Ziemi w Układzie Słonecznym - wymienia nazwy i podstawowe właściwości przynajmniej trzech planet innych niż Ziemia - informuje, że wokół niektórych innych planet też krążą księżyce, a wokół niektórych gwiazd – planety - wyjaśnia, dlaczego planety widziane z Ziemi przesuwają się na tle gwiazd - wyjaśnia obserwowany na niebie ruch planet wśród gwiazd jako złożenie ruchów Ziemi i obserwowanej planety	1.7	- pogadanka i dyskusja - obserwacja (sugerowana praca w grupach)	- środki dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia lekcji wymienione na s. 11 <i>Książki Nauczyciela</i> - podręcznik - <i>Cwiczenia i zadania</i> - zbiór zadań - plyta CD dołączona do podręcznika	Pogadankę można rozpocząć od zadania pytania o to, jakie ciała wchodzi w skład Układu Słonecznego oraz demonstracji filmu <i>Planety z multibooka</i> (propozycja realizacji tematu lekcji – <i>Książka Nauczyciela</i>, s. 11). Możliwość wizualizacji treści nauczania: filmy, symulacje, animacje, ćwiczenia interaktywne – płyta dołączona do podręcznika, multibook, <i>Płyta Nauczyciela</i> Przydatna wiedza z geografii²: wymaganie 2.3.

¹ Określona za pomocą numerów wymagań z podstawy programowej nauczania matematyki na II i III etapie kształcenia, określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego z 2009 r.

² Określona za pomocą numerów wymagań z podstawy programowej nauczania geografii na III etapie kształcenia określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego z 2009 r.

Lp.	Temat lekcji	Osiągnięcia ucznia Uczeń:	Numer wymagania z podstawy programowej	Metody pracy	Środki dydaktyczne	Uwagi odnośnie do realizacji treści nauczania
		- wymienia obiekty Układu Słonecznego: planetoidy, planety karłowate i komety - opisuje budowę planet, dzieląc je na planety skaliste i gazowe olbrzymy - porównuje wielkość i inne cechy planet - wyszukuje i analizuje informacje na temat współczesnych poszukiwań życia poza Ziemią - rozdziela pojęcia: „życie pozaziemskie” i „cywilizacja pozaziemska” - stosuje pojęcia „teoria geocentryczna” i „teoria heliocentryczna”		- pogadanka i dyskusja - obserwacja	- multibook - Książka Nauczyciela - Płyta Nauczyciela	
3	Księżyc – towarzysz Ziemi	- wyjaśnia, dlaczego zawsze widzimy tę samą stronę Księżycza - opisuje następstwo faz Księżycza - opisuje warunki panujące na Księżycu - wyjaśnia mechanizm powstawania faz Księżycza - wyjaśnia mechanizm powstawania zaćmienia Słońca i Księżycza - informuje, w której fazie Księżycza można obserwować zaćmienie Słońca, a w której – Księżycza, i dlaczego nie następują one w każdej pełni i w każdym nowiu - wyjaśnia, dlaczego mieszkańiec Ziemi częściej obserwuje zaćmienia Księżycza niż zaćmienia Słońca	1.8	- pogadanka i dyskusja - obserwacja (sugerowana praca w grupach)	- środki dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia lekcji wymienione na s. 13 Książki Nauczyciela - podręcznik - Ćwiczenia i zadania - zbiór zadań - plyta CD dołączona do podręcznika - podręcznika - multibook - Książka Nauczyciela - Płyta Nauczyciela - Filmy z doświadczeniami i animacje multimedialne	Warto rozpocząć od zapytania o to, jak nazywa się strona Księżycza (propozycja realizacji tematu lekcji – Książka Nauczyciela, s. 13). Możliwość wizualizacji treści nauczania: filmy, animacje, ćwiczenia interaktywne – płyta CD dołączona do podręcznika, multibook, Płyta Nauczyciela.
4	Gwiazdy i galaktyki	- wyjaśnia, na czym polega zjawisko paralaksy - informuje, że Słońce jest jedną z gwiazd, a Galaktyka (Droga Mleczna) – jedną z wielu galaktyk we Wszechświecie - informuje, że gwiazdy świecą własnym światłem - przedstawia graficznie zasadę wyznaczania odległości za pomocą paralaksy geocentrycznej i paralaksy heliocentrycznej - oblicza odległość do gwiazdy (w parsekach) na podstawie jej kąta paralaksy - posługuje się jednostkami: parsek, rok świetlny, jednostka astronomiczna - wyjaśnia, dlaczego Galaktyka widziana jest z Ziemi w postaci smugi na nocnym niebie	1.9 1.11	- pogadanka i dyskusja - obserwacja (sugerowana praca w grupach)	- środki dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia lekcji wymienione na s. 15 Książki Nauczyciela - podręcznik - Ćwiczenia i zadania - zbiór zadań - plyta CD dołączona do podręcznika - multibook - Książka Nauczyciela - Płyta Nauczyciela - Filmy z doświadczeniami i animacje multimedialne	Można rozpocząć lekcję od postawienia problemu: co jest źródłem wiedzy o naszej Galaktyce (propozycja realizacji tematu lekcji – Książka Nauczyciela, s. 15) Możliwość wizualizacji treści nauczania: filmy, animacje, ćwiczenia interaktywne – płyta CD dołączona do podręcznika, multibook; materiały dydaktyczne na Płyce Nauczyciela. Przydatna wiedza matematyczna: II etap (Klasy IV–VI), wymagania 8.5, 8.6; III etap, wymagania 10.18, 10.19.
5	Ruch krzywoliniowy	- przedstawia graficznie wektor prędkości w ruchu prostoliniowym i krzywoliniowym - opisuje ruch jednostajny po okręgu, posługując się pojęciami okres i częstotliwość	1.1	- pogadanka i dyskusja - obserwacja (sugerowana praca w grupach)	środki dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia lekcji wymienione na s. 18 Książki Nauczyciela	Warto rozpocząć lekcję od przypomnienia wiadomości z gimnazjum na temat prędkości (propozycja realizacji tematu lekcji – Książka Nauczyciela, s. 18).

Lp.	Temat lekcji	Osiągnięcia ucznia Uczeń:	Numer wymagania z podstawy programowej	Metody pracy	Środki dydaktyczne	Uwagi odnośnie do realizacji treści nauczania
6	Siła dośrodkowa	- opisuje ruch po okręgu, używając pojęć: okres, częstotliwość, prędkość w ruchu po okręgu - wykonuje doświadczenia wykazujące, że prędkość w ruchu krzywoliniowym skierowana jest stycznie do toru - rozwiązuje proste zadania, wylicza okres, częstotliwość, prędkość w ruchu po okręgu	1.2	- pogadanka i dyskusja - obserwacja (sugerowana praca w grupach)	- podręcznik - Ćwiczenia i zadania - zbiór zadań - plyta CD dołączona do podręcznika - multibook - Książka Nauczyciela - Płyta Nauczyciela	Możliwość wizualizacji treści nauczania: filmy, animacje, ćwiczenia interaktywne – płyta CD dołączona do podręcznika, multibook; materiały dydaktyczne na <i>Płyce Nauczyciela</i>. Przydatna wiedza matematyczna: III etap, wymagania 10.2, 10.3, 10.5.
7	Grawitacja	- zaznacza na rysunku kierunek i zwrot siły dośrodkowej - wyjaśnia, jakie siły pełnią funkcję siły dośrodkowej w różnych zjawiskach - oblicza wartość siły dośrodkowej korzystając ze wzoru na siłę dośrodkową, oblicza każdą z występujących w tym wzorze wielkości - opisuje zależności między siłą dośrodkową a masą, prędkością liniową i promieniem oraz wskazuje przykłady sił pełniących funkcję siły dośrodkowej	1.3	- pogadanka i dyskusja - obserwacja (sugerowana praca w grupach)	- środki dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia lekcji wymienione na s. 21 Książki Nauczyciela - podręcznik - Ćwiczenia i zadania - zbiór zadań - plyta CD dołączona do podręcznika - multibook - Książka Nauczyciela - Płyta Nauczyciela	Dyskusję warto rozpocząć od omówienia sytuacji z życia codziennego, na przykład próby opisaną, jak zachowuje się samochód na zakręcie (proponując realizację tematu lekcji – Książka Nauczyciela, s. 21). Możliwość wizualizacji treści nauczania: filmy, animacje, ćwiczenia interaktywne – płyta CD dołączona do podręcznika, multibook; materiały dydaktyczne na <i>Płyce Nauczyciela</i>.
8	Siła grawitacji jako siła dośrodkowa	- omawia zjawisko wzajemnego przyciągania się ciał - opisuje zależność siły grawitacji od masy ciał i ich odległości - wyjaśnia, dlaczego w praktyce nie obserwujemy oddziaływań grawitacyjnych między ciałami innymi niż ciała niebieskie - oblicza wartość siły grawitacji działającej między dwoma ciałami o danych masach znajdujących się w różnej odległości od siebie - korzystając ze wzoru na siłę grawitacji, oblicza każdą z występujących w tym wzorze wielkości - opisuje doświadczenie Cavendisha - interpretuje zależności między wielkościami w prawie powszechnego ciążenia dla mas punktowych lub rozłącznych kul	1.5	- pogadanka i dyskusja - obserwacja (sugerowana praca w grupach)	- środki dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia lekcji wymienione na s. 23 Książki Nauczyciela - podręcznik - Ćwiczenia i zadania - zbiór zadań - plyta CD dołączona do podręcznika - multibook - Książka Nauczyciela - Płyta Nauczyciela	Warto przypomnieć pojęcie siły ciężkości i treści trzeciej zasady dynamiki, analizując prosty eksperyment (proponując realizację tematu lekcji – Książka Nauczyciela, s. 23). Możliwość wizualizacji treści nauczania: filmy, animacje, ćwiczenia interaktywne – płyta CD dołączona do podręcznika, multibook; materiały dydaktyczne na <i>Płyce Nauczyciela</i>. Uczniom można zaproponować przygotowanie materiałów dotyczących historii lotów kosmicznych w postaci prezentacji multimedialnych, projektów bądź prac pisemnych. Należy zwrócić uwagę na konieczność podawania bibliografii. Przydatna wiedza matematyczna: III etap, wymagania 3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.5.
		- wyjaśnia zależność pomiędzy siłą grawitacji a krzywoliniowym ruchem ciał niebieskich - opisuje działanie siły grawitacji jako siły dośrodkowej – przez analogię z siłami mechanicznymi - wyjaśnia wpływ grawitacji na ruch ciał w układzie podwójnym		- środki dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia lekcji wymienione na s. 25 Książki Nauczyciela - podręcznik - Ćwiczenia i zadania - zbiór zadań		Warto zacząć lekcję od przypomnienia rodzajów oddziaływań i treści III zasady dynamiki (proponując realizację tematu lekcji Książka Nauczyciela, s. 25). Możliwość wizualizacji treści nauczania: filmy, animacje, ćwiczenia interaktywne, pokazy, symulacje (działo Newtona) – płyta CD

Lp.	Temat lekcji	Osiągnięcia ucznia Uczeń:	Numer wymagania z podstawy programowej	Metody pracy	Środki dydaktyczne	Uwagi odnośnie do realizacji treści nauczania
9	Loty kosmiczne	- wskazuje siłę grawitacji jako przyczynę spadania ciał na powierzchnię Ziemi - podaje ogólne informacje na temat lotów kosmicznych - wymienia przykłady zastosowania sztucznych satelitów - omawia zasadę poruszania się sztucznego satelity po orbicie okołozemskiej - posługuje się pojęciem „pierwsza prędkość kosmiczna” - oblicza pierwszą prędkość kosmiczną różnych ciał niebieskich - oblicza prędkość satelity krążącego na danej wysokości	1.6	- pogadanka i dyskusja - obserwacja (sugerowana praca w grupach)	- plyta CD dołączona do podręcznika - multibook - Książka Nauczyciela - Płyta Nauczyciela - środki dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia lekcji wymienione na s. 27 Książki Nauczyciela - podręcznik - Ćwiczenia i zadania - zbiór zadań - plyta CD dołączona do podręcznika - multibook - Książka Nauczyciela - Płyta Nauczyciela - Filmy z doświadczeniami i animacje multimedialne	dołączona do podręcznika, multibook; materiały dydaktyczne na Płyce Nauczyciela. Wybrani uczniowie prezentują przygotowane wcześniej materiały (propozycja realizacji tematu lekcji – Książka Nauczyciela, s. 27). Możliwość wizualizacji treści nauczania: filmy; animacje, ćwiczenia interaktywne – płyta CD dołączona do podręcznika, multibook; materiały dydaktyczne na Płyce Nauczyciela.
10	Trzecie prawo Keplera	- przedstawia graficznie eliptyczną orbitę planety z uwzględnieniem położenia Słońca - informuje, że okres obiegu planety jest jednoznacznie wyznaczony przez średnią odległość planety od Słońca - stosuje pojęcie „satelita geostacjonarny” - podaje trzecie prawo Keplera - wyjaśnia, jak to się dzieje, że satelita zachowuje stałe położenie względem powierzchni Ziemi - posługuje się trzecim prawem Keplera w zadaniach obliczeniowych	1.6	- pogadanka i dyskusja - obserwacja (sugerowana praca w grupach) - doświadczenie uczniowskie	- środki dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia lekcji wymienione na s. 29 Książki Nauczyciela - podręcznik - Ćwiczenia i zadania - zbiór zadań - plyta CD dołączona do podręcznika - multibook - Książka Nauczyciela - Płyta Nauczyciela	Warto rozpocząć lekcję od przypomnienia prawa powszechnego ciążenia oraz pojęć „siła dośrodkowa” i „pierwsza prędkość kosmiczna” (propozycja realizacji tematu lekcji – Książka Nauczyciela, s. 29). Możliwość wizualizacji treści nauczania: filmy, animacje, ćwiczenia interaktywne – płyta CD dołączona do podręcznika, multibook; materiały dydaktyczne na Płyce Nauczyciela.
11	Ciążar i nieważkość	- wyjaśnia, w jakich warunkach powstają przeciążenie, niedociążenie i nieważkość - podaje przyczynę nieważkości w statku kosmicznym - wyjaśnia zależność zmiany ciężaru i niezmiennosc masy podczas przeciążenia i niedociążenia - rozwiązuje zadania obliczeniowe związane z przeciążeniem i niedociążeniem w układzie odniesienia poruszającym się z przyspieszeniem skierowanym w górę lub w dół	1.4	- pogadanka i dyskusja - obserwacja (sugerowana praca w grupach)	- środki dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia lekcji wymienione na s. 31 Książki Nauczyciela - podręcznik - Ćwiczenia i zadania - zbiór zadań - plyta CD dołączona do podręcznika - multibook - Książka Nauczyciela - Płyta Nauczyciela	Lekcję można rozpocząć od zapytania, czy któryś z uczniów jeździł kolejką górską w wysokim miasteczku, a jeżeli w klasie są takie osoby, poprosić je o opisanie wrażeń towarzyszących takiej przejażdżce (propozycja realizacji tematu lekcji – Książka Nauczyciela, s. 31). Możliwość wizualizacji treści nauczania: filmy, animacje, ćwiczenia interaktywne, symulacje – płyta CD dołączona do podręcznika, multibook; materiały dydaktyczne na Płyce Nauczyciela.

Lp.	Temat lekcji	Osiągnięcia ucznia Uczeń:	Numer wymagania z podstawy programowej	Metody pracy	Środki dydaktyczne	Uwagi odnośnie do realizacji treści nauczania
12	Powtórzenie	stosuje poznaną wiedzę i nabyte umiejętności do rozwiązywania problemów fizycznych	praca w grupach przy omawianiu zagadnień i rozwiązywaniu zadań	- karty pracy i testy w <i>Księżce Nauczyciela</i>, s. 69–75, 87–93 oraz na <i>Płytcie Nauczyciela</i> - podręcznik - <i>Ćwiczenia i zadania</i> - zbiór zadań - plyta CD dołączona do podręcznika - multibook	Szczególnie zainteresowanym uczniom można zaproponować złożone zadania obliczeniowe i problemowe z podręcznika, zbioru zadań oraz <i>Ćwiczeń i zadań</i>.	
13	Sprawdzian		samodzielna praca uczniów	<i>Sprawdziany z płytą CD</i>	Na ocenę celującą można zaproponować uczniom zadania o podwyższonym stopniu trudności, np. ze zbioru zadań.	
FIZYKA ATOMOWA						
14	Efekt fotoelektryczny	- opisuje przebieg doświadczenia, podczas którego można zaobserwować efekt fotoelektryczny - ustala, czy zajdzie efekt fotoelektryczny na podstawie podanej pracy wyjścia danego metalu oraz długości fali (barwy) padającego nań promieniowania - posługuje się pojęciem fotonu oraz zależnością między jego energią a częstotliwością - opisuje widmo fal elektromagnetycznych, szeregując rodzaje występujących w nim fal zgodnie z niesioną przez nie energią - opisuje bilans energetyczny zjawiska fotoelektrycznego - wyjaśnia, dlaczego założenie o falowej naturze światła nie umożliwia wyjaśnienia efektu fotoelektrycznego - oblicza energię i prędkość elektronów wybitych z danego metalu przez promieniowanie o określonej częstotliwości - opisuje efekt fotoelektryczny - wykorzystuje zasadę zachowania energii do wyznaczenia energii i prędkości elektronów	2.6 2.4	- pogadanka - doświadczenia (pokaz) - dyskusja	- środki dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia lekcji wymienione na s. 33 <i>Księżki Nauczyciela</i> - podręcznik - <i>Ćwiczenia i zadania</i> - zbiór zadań - plyta CD dołączona do podręcznika - multibook - <i>Księżka Nauczyciela</i> - <i>Płyta Nauczyciela</i>	- Na początku warto przypomnieć, do czego służy elektroskop (propozycja realizacji tematu lekcji – <i>Księżka Nauczyciela</i>, s. 33). - Możliwość wizualizacji treści nauczania: filmy, animacje, symulacje, pokazy, ćwiczenia interaktywne – płyta CD dołączona do podręcznika, multibook; materiały dydaktyczne na <i>Płytcie Nauczyciela</i>.
15	Promieniowanie ciał	- informuje, że wszystkie ciała emitują promieniowanie - wyjaśnia związek między promieniowaniem emitowanym przez dane ciało a jego temperaturą - rozróżnia widmo ciągłe i widmo liniowe - podaje przykłady ciał emitujących widma ciągłe i widma liniowe	2.1	- dyskusja - doświadczenia (pokaz)	- środki dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia lekcji wymienione na s. 36 <i>Księżki Nauczyciela</i> - podręcznik - <i>Ćwiczenia i zadania</i>	- Można zaprezentować uczniom ilustrację zamieszczoną na <i>Płytcie Nauczyciela</i> dotyczącą promieniowania (propozycja realizacji tematu lekcji – <i>Księżka Nauczyciela</i>, s. 36). - Możliwość wizualizacji treści nauczania: filmy, animacje, ćwiczenia interaktywne, symulacje

Lp.	Temat lekcji	Osiągnięcia ucznia Uczeń:	Numer wymagania z podstawy programowej	Metody pracy	Środki dydaktyczne	Uwagi odnośnie do realizacji treści nauczania
		- opisuje widmo wodoru - odróżnia widma absorpcyjne od emisyjnych i opisuje różnice między nimi - wykonuje doświadczenie obrazujące widma ciągłe i liniowe			- zbiór zadań - plyta CD dołączona do podręcznika - multibook - Książka Nauczyciela - Płyta Nauczyciela	plyta CD dołączona do podręcznika, multibook; materiały dydaktyczne na Płyce Nauczyciela.
16	Atom wodoru	- wymienia postulaty Bohra - opisuje budowę atomu wodoru, stan podstawowy i stany wzbudzone - stosuje zależność między promieniem n-tej orbity a promieniem pierwszej orbity w atomie wodoru - oblicza prędkość elektronu na danej orbicie - wyjaśnia, dlaczego wcześniejsze teorie nie wystarczały do opisanego widma atomu wodoru	2.2 2.3	- pogadanka - obserwacja - dyskusja	- środki dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia lekcji wymienione na s. 39 Książki Nauczyciela - podręcznik - Ćwiczenia i zadania - zbiór zadań - plyta CD dołączona do podręcznika - multibook - Książka Nauczyciela - Płyta Nauczyciela	Pod koniec lekcji można zainicjować dyskusję, korzystając z informacji ze s. 118 w podręczniku, akapit „Z historii” (propozycja realizacji tematu lekcji – Książka Nauczyciela, s. 39). Możliwość wizualizacji treści nauczania: filmy, animacje, symulacje, ćwiczenia interaktywne – plyta CD dołączona do podręcznika, multibook; materiały dydaktyczne na Płyce Nauczyciela
17	Jak powstaje widmo wodoru	- wykorzystuje postulaty Bohra i zasadę zachowania energii do opisu powstawania widma wodoru - oblicza energię i długość fali fotonu emitowanego podczas przejścia elektronu między określonymi orbitami - oblicza prędkość elektronu poruszającego się po danej orbicie – po pochłonięciu fotonu o podanej energii - ocenia rolę teorii Bohra i podaje jej ograniczenia - rozwiązuje proste zadania obliczeniowe dotyczące atomu wodoru, stosując postulaty Bohra - stosuje postulaty Bohra w prostych zadaniach rachunkowych	2.3 2.5	- pogadanka i dyskusja - obserwacja (sugerowana praca w grupach)	- środki dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia lekcji wymienione na s. 41 Książki Nauczyciela - podręcznik - Ćwiczenia i zadania - zbiór zadań - plyta CD dołączona do podręcznika - multibook - Książka Nauczyciela - Płyta Nauczyciela	W tym wypadku wskazana jest wizualizacja zagadnienia (propozycja realizacji tematu lekcji – Książka Nauczyciela, s. 41). Możliwość wizualizacji treści nauczania: filmy, animacje, ćwiczenia interaktywne – plyta CD dołączona do podręcznika, multibook; materiały dydaktyczne na Płyce Nauczyciela. Można polecić uczniom przygotowanie prezentacji pt. „Zastosowanie laserów w różnych dziedzinach życia”, która zostanie wykorzystana na późniejszej lekcji.
Temat dodatkowy	Fale czy cząstki? Cząstki czy fale?	- wymienia argumenty przemawiające za falową i korpuskularną naturą światła - określa granice stosowności obu teorii i teorię łączącą je w jedną - opisuje doświadczenia, w których można zaobserwować falową naturę materii - rozwiązuje proste i złożone zadania obliczeniowe związane z falami de Broglie’a	III, IV	- pogadanka i dyskusja - obserwacja (sugerowana praca w grupach)	- środki dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia lekcji wymienione na s. 44 Książki Nauczyciela - podręcznik - Ćwiczenia i zadania - zbiór zadań - plyta CD dołączona do podręcznika - multibook - Książka Nauczyciela - Płyta Nauczyciela	Ten temat realizujemy w miarę możliwości czasowych (propozycja realizacji tematu lekcji – Książka Nauczyciela, s. 44). Możliwość wizualizacji treści nauczania: filmy, animacje, ćwiczenia interaktywne – plyta CD dołączona do podręcznika, multibook; materiały dydaktyczne na Płyce Nauczyciela.

Lp.	Temat lekcji	Osiągnięcia ucznia Uczeń:	Numer wymagania z podstawy programowej	Metody pracy	Środki dydaktyczne	Uwagi odnośnie do realizacji treści nauczania
	Jak działa laser	- wyjaśnia, czym światło lasera różni się od światła żarówki - wymienia przykłady zastosowania laserów - wyjaśnia w przybliżeniu zjawisko emisji wymuszonej	III, IV	- pogadanka i dyskusja - obserwacja (sugerowana praca w grupach)	- środki dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia lekcji wymienione na s. 46 Książki Nauczyciela - podręcznik - Ćwiczenia i zadania - zbiór zadań - plyta CD dołączona do podręcznika - multibook - Książka Nauczyciela - Płyta Nauczyciela	Uczniowie mogą przedstawić przygotowane wcześniej prezentacje pt. <i>Zastosowanie laserów w różnych dziedzinach życia</i> (propozycja realizacji tematu lekcji – Książka Nauczyciela, s. 46). Możliwość wizualizacji treści nauczania: filmy, animacje (<i>Jak działa laser</i>), ćwiczenia interaktywne – płyta CD dołączona do podręcznika, multibook; materiały dydaktyczne na <i>Płyce Nauczyciela</i>
18	Powtórzenie	stosuje poznaną wiedzę i nabyte umiejętności do rozwiązywania problemów fizycznych		praca w grupach przy omawianiu zagadnień i rozwiązywaniu zadań	- karty pracy i testy zamieszczone w Książce Nauczyciela, s. 76–81, 94–101 i na <i>Płyce Nauczyciela</i> - podręcznik - Ćwiczenia i zadania - zbiór zadań - plyta CD dołączona do podręcznika - multibook	Szczególnie zainteresowanym uczniom można zaproponować złożone zadania obliczeniowe i problemowe z podręcznika, zbioru zadań oraz <i>Ćwiczeń i zadań</i>.
19	Sprawdzian			samodzielna praca uczniów	Sprawdziany z płytą CD	Na ocenę celującą można zaproponować uczniom zadania o podwyższonym stopniu trudności, np. ze zbioru zadań.
20	Jądro atomowe	- posługuje się pojęciami: atom, pierwiastek chemiczny, jądro atomowe, izotop, liczba atomowa, liczba masowa - podaje skład jądra atomowego na podstawie liczby atomowej i liczby masowej pierwiastka/izotopu - wymienia cząstki, z których są zbudowane atomy - wyjaśnia, dlaczego jądro atomowe się nie rozpada - wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>antymateria</i>	3.1	- pogadanka i dyskusja - obserwacja (sugerowana praca w grupach)	- środki dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia lekcji wymienione na s. 50 Książki Nauczyciela - podręcznik - Ćwiczenia i zadania - zbiór zadań - plyta CD dołączona do podręcznika - multibook - Książka Nauczyciela - Płyta Nauczyciela	Lekcję warto rozpocząć od analizy doświadczenia Ernesta Rutherforda (propozycja realizacji tematu lekcji – Książka Nauczyciela, s. 50). Możliwość wizualizacji treści nauczania: filmy, animacje, ćwiczenia interaktywne – płyta CD dołączona do podręcznika, multibook; materiały dydaktyczne na <i>Płyce Nauczyciela</i>.

FIZYKA JĄDROWA

Lp.	Temat lekcji	Osiągnięcia ucznia Uczeń:	Numer wymagania z podstawy programowej	Metody pracy	Środki dydaktyczne	Uwagi odnośnie do realizacji treści nauczania
21	Promieniowanie jądrowe	- wymienia właściwości promieniowania jądrowego α, β, γ - charakteryzuje wpływ promieniowania na organizmy żywe - wymienia i omawia sposoby powstawania promieniowania - wymienia przykłady zastosowania promieniowania - podaje sposoby ochrony przed promieniowaniem jądrowym - porównuje znane rodzaje promieniowania pod względem przenikliwości i szkodliwości (nie jest wymagana znajomość dawek promieniowania) - wyjaśnia wpływ promieniowania jądrowego na materię oraz na organizmy - opisuje zasadę działania licznika Geigera–Müllera - jeśli to możliwe, wykonuje pomiary za pomocą licznika Geigera–Müllera	3.3 3.6 3.7 3.8	- pogadanka - dyskusja - obserwacja - doświadczenie (jeśli dysponujemy licznikiem Geigera–Müllera)	- środki dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia lekcji wymienione na s. 52 <i>Książki Nauczyciela</i> - podręcznik - Ćwiczenia i zadania - zbiór zadań - plyta CD dołączona do podręcznika - multibook - <i>Książka Nauczyciela</i> - <i>Płyta Nauczyciela</i>	Można posłużyć się prezentacją na temat szkodliwego i korzystnego wpływu promieniowania na organizmy ludzkie przygotowaną przez uczniów (propozycja realizacji tematu lekcji – <i>Książka Nauczyciela</i>, s. 52). Możliwość wizualizacji treści nauczania: filmy, animacje, ćwiczenia interaktywne – płyta CD dołączona do podręcznika, multibook; materiały dydaktyczne na <i>Płyce Nauczyciela</i>.
22	Reakcje jądrowe	- odróżnia reakcje jądrowe od reakcji chemicznych - opisuje rozpad α, β (nie są wymagane wiadomości o neutronach) oraz sposób powstawania promieniowania gamma - opisuje reakcje jądrowe za pomocą symboli - do opisu reakcji jądrowych stosuje zasady zachowania ładunku i zachowania liczby nukleonów	3.5	- pogadanka i dyskusja - obserwacja (praca w grupach) - doświadczenie	- środki dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia lekcji wymienione na s. 54 <i>Książki Nauczyciela</i> - podręcznik - Ćwiczenia i zadania - zbiór zadań - plyta CD dołączona do podręcznika - multibook - <i>Książka Nauczyciela</i> - <i>Płyta Nauczyciela</i>	Można nawiązać do wykorzystywania reakcji jądrowych do uzyskiwania energii oraz w medycynie i przemyśle (propozycja realizacji tematu lekcji – <i>Książka Nauczyciela</i>, s. 54). Możliwość wizualizacji treści nauczania: filmy, animacje, ćwiczenia interaktywne – płyta CD dołączona do podręcznika, multibook; materiały dydaktyczne na <i>Płyce Nauczyciela</i>.
23	Czas połowicznego rozpadu	- posługuje się pojęciami <i>jądro stabilne</i> i <i>jądro niestabilne</i> - opisuje rozpad izotopu promieniotwórczego - posługuje się pojęciem <i>czas połowicznego rozpadu</i> - szkicuje wykres rozpadu promieniotwórczego - informuje, że istnieją izotopy o bardzo długim i bardzo krótkim czasie połowicznego rozpadu - rozwiązuje zadania obliczeniowe, w których czas jest wielokrotnością czasu połowicznego rozpadu - opisuje metodę datowania węglem ^{14}C - rozwiązuje zadania obliczeniowe metodą graficzną, korzystając z wykresu przedstawiającego zmniejszanie się liczby jąder izotopu promieniotwórczego z upływem czasu	I. 10 3.4	- pogadanka i dyskusja - obserwacja (sugerowana praca w grupach)	- środki dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia lekcji wymienione na s. 56 <i>Książki Nauczyciela</i> - podręcznik - Ćwiczenia i zadania - zbiór zadań - plyta CD dołączona do podręcznika - multibook - <i>Książka Nauczyciela</i> - <i>Płyta Nauczyciela</i> - Filmy z doświadczeniami i animacje multimedialne	Lekcja ta jest okazją do stworzenia modelu procesu rozpadu promieniotwórczego (propozycja realizacji tematu lekcji – <i>Książka Nauczyciela</i>, s. 56). Możliwość wizualizacji treści nauczania: filmy, animacje, ćwiczenia interaktywne – płyta CD dołączona do podręcznika, multibook; materiały dydaktyczne na <i>Płyce Nauczyciela</i>.

Lp.	Temat lekcji	Osiągnięcia ucznia Uczeń:	Numer wymagania z podstawy programowej	Metody pracy	Środki dydaktyczne	Uwagi odnośnie do realizacji treści nauczania
24	Energia jądrowa	- opisuje warunki, w jakich zachodzi reakcja łańcuchowa - opisuje mechanizm rozpadu promieniotwórczego i syntezy termojądrowej - wyjaśnia, jakie reakcje zachodzą w elektrowni jądrowej, reaktorze termojądrowym, gwiazdach oraz w bombach jądrowych i termojądrowych - wyjaśnia, dlaczego Słońce świeci - podaje przykłady zastosowania energii jądrowej - przedstawia trudności związane z kontrolowaniem fuzji termojądrowej - opisuje działanie elektrowni jądrowej - przytacza i ocenia argumenty przemawiające za energetyką jądrową i przeciw niej	3.8 3.9 3.10	- pogadanka i dyskusja - obserwacja - symulacji rozpadu	- środki dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia lekcji wymienione na s. 58 <i>Książki Nauczyciela</i> - podręcznik - Ćwiczenia i zadania - zbiór zadań - plyta CD dołączona do podręcznika - multibook - <i>Książka Nauczyciela</i> - <i>Płyta Nauczyciela</i>	Zagadnienie to ściśle wiąże się z energetyką jądrową. Warto zachęcić uczniów do przygotowania referatów (propozycja realizacji tematu lekcji – <i>Książka Nauczyciela</i>, s. 58). Możliwość wizualizacji treści nauczania: filmy, animacje, ćwiczenia interaktywne – płyta CD dołączona do podręcznika, multibook; materiały dydaktyczne na <i>Plycie Nauczyciela</i>. Przydatna wiedza z chemii³: wymaganie 2.1. Przydatna wiedza z matematyki: III etap, wymagania 8.4, 9.1
25	Deficyt masy	- wyjaśnia znaczenie wzoru $E = mc^2$ - posługuje się pojęciami: deficyt masy, energia spoczynkowa, energia wiązania - oblicza energię spoczynkową ciała o danej masie oraz deficyt masy podczas reakcji jądrowej - oblicza ilość energii wyzwolonej w podanych reakcjach jądrowych - oblicza deficyt masy na podstawie masy jądra i masy nukleonów	3.2 3.11	- pogadanka i dyskusja - obserwacja (sugerowana praca w grupach) - ćwiczenia praktyczne (obliczenia)	- środki dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia lekcji wymienione na s. 60 <i>Książki Nauczyciela</i> - podręcznik - Ćwiczenia i zadania - zbiór zadań - plyta CD dołączona do podręcznika - multibook - <i>Książka Nauczyciela</i> - <i>Płyta Nauczyciela</i>	Można sformułować problem: skąd bierze się energia wyzwolana w reakcjach jądrowych? (propozycja realizacji tematu lekcji – <i>Książka Nauczyciela</i>, s. 60). Możliwość wizualizacji treści nauczania: filmy, animacje, ćwiczenia interaktywne – płyta CD dołączona do podręcznika, multibook; materiały dydaktyczne na <i>Plycie Nauczyciela</i>.
	Temat dodatkowy Życie Słońca	- określa wiek Słońca i przewidywany czas jego życia - opisuje ewolucję Słońca - opisuje przemiany jądrowe, które będą zachodziły w Słońcu w przyszłych etapach jego życia	3.11	- pogadanka i dyskusja - obserwacja (sugerowana praca w grupach)	- środki dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia lekcji wymienione na s. 62 <i>Książki Nauczyciela</i> - podręcznik - Ćwiczenia i zadania - zbiór zadań - plyta CD dołączona do podręcznika - multibook - <i>Książka Nauczyciela</i> - <i>Płyta Nauczyciela</i> - Filmy z doświadczeniami i animacje multimedialne	Warto zadać pytanie o to, dlaczego gwiazdy świecą (propozycja realizacji tematu lekcji – <i>Książka Nauczyciela</i>, s. 62). Możliwość wizualizacji treści nauczania: filmy, animacje, ćwiczenia interaktywne – płyta CD dołączona do podręcznika, multibook; materiały dydaktyczne na <i>Plycie Nauczyciela</i>.

³ Określona za pomocą numerów wymagań z podstawy programowej nauczania chemii na III etapie kształcenia ogólnego z 2009 r.

Lp.	Temat lekcji	Osiągnięcia ucznia Uczeń:	Numer wymagania z podstawy programowej	Metody pracy	Środki dydaktyczne	Uwagi odnośnie do realizacji treści nauczania
Temat dodatkowy	Życie gwiazd – kosmiczna menażeria	- wyjaśnia, że każda gwiazda zmienia się w czasie swojego życia - opisuje ewolucję gwiazdy w zależności od jej masy; opisuje typowe obiekty powstające pod koniec życia gwiazd o małej masie i bardzo masywnych - opisuje życie gwiazd w zależności od ich masy - opisuje przemiany jądrowe zachodzące w gwiazdach w różnych etapach ich życia - wymienia podstawowe właściwości czerwonych olbrzymów, białych karłów, gwiazd neutronowych i czarnych dziur	3.11	- pogadanka i dyskusja - obserwacja (sugerowana praca w grupach)	- środki dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia lekcji wymienione na s. 64 Książki Nauczyciela - podręcznik - Ćwiczenia i zadania - zbiór zadań - plyta CD dołączona do podręcznika - multibook - Książka Nauczyciela - Płyta Nauczyciela - Filmy z doświadczeniami i animacje multimedialne	W miarę możliwości czasowych można przeanalizować infografikę pt. „Życie gwiazd” ze s. 184–185 podręcznika (propozycja realizacji tematu lekcji – Książka Nauczyciela, s. 64). Możliwość wizualizacji treści nauczania: filmy, animacje, ćwiczenia interaktywne – płyta CD dołączona do podręcznika, multibook; materiały dydaktyczne na Płyce Nauczyciela.
26	Wszystkie świat	- informuje, że Wszechświat powstał kilkanaście miliardów lat temu w Wielkim Wybuchu i od tego czasu się rozszerza - wyjaśnia, skąd pochodzi większość pierwiastków, z których zbudowane są materia i organizmy - podaje, że obiekty położone daleko oglądamy takimi, jakimi były w przeszłości - wyjaśnia, że proces rozszerzania Wszechświata przyspiesza i że dziś jeszcze nie wiemy, dlaczego się tak dzieje	I.10 I.12	- pogadanka i dyskusja - obserwacja (sugerowana praca w grupach)	- środki dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia lekcji wymienione na s. 66 Książki Nauczyciela - podręcznik - Ćwiczenia i zadania - zbiór zadań - plyta CD dołączona do podręcznika - multibook - Książka Nauczyciela - Płyta Nauczyciela	Na zakończenie warto posłużyć się infografiką pt. „Fizyka jest wszędzie” ze s. 166 w podręczniku (propozycja realizacji tematu lekcji – Książka Nauczyciela, s. 66). Możliwość wizualizacji treści nauczania: filmy, animacje, ćwiczenia interaktywne – płyta CD dołączona do podręcznika, multibook; materiały dydaktyczne na Płyce Nauczyciela.
27	Powtórzenie	stosuje poznaną wiedzę i nabyte umiejętności do rozwiązywania problemów fizycznych		praca w grupach przy omawianiu zagadnień i rozwiązywaniu zadań	- karty pracy i testy zamieszczone w Książce Nauczyciela, s. 82–86, 103–107 i na Płyce Nauczyciela - podręcznik - Ćwiczenia i zadania - zbiór zadań - plyta CD dołączona do podręcznika - multibook	Szczególnie zainteresowanym uczniom można zaproponować złożone zadania obliczeniowe i problemowe z podręcznika, zbioru zadań oraz Ćwiczeń i zadań.
28	Sprawdzian			samodzielna praca uczniów	Sprawdziany z płytą CD	Na ocenę celującą można zaproponować uczniom zadania o podwyższonym stopniu trudności, np. ze zbioru zadań.

Uwaga 1.

Warto pamiętać o ciągłej aktualnej potrzebie kształcenia u uczniów umiejętności ponadprzedmiotowych, takich jak:

- myślenie matematyczne – umiejętność wykorzystania narzędzi matematyki w życiu codziennym oraz formułowania sądów opartych na rozumowaniu matematycznym,
- myślenie naukowe – umiejętność wykorzystania wiedzy o charakterze naukowym do identyfikowania i rozwiązywania problemów, a także formułowania wniosków opartych na obserwacjach empirycznych dotyczących przyrody,
- umiejętność selekcjonowania i krytycznej analizy informacji.

Kształcenie powyższych umiejętności może stanowić podstawę do rozbudzenia zainteresowań fizyką, a także formułowania zadań dla uczniów szczególnie zainteresowanych przedmiotem. Uczniowie o takich zainteresowaniach i umiejętnościach potrafią: posługiwać się informacjami dotyczącymi złożonych problemów i zjawisk pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych zamieszczanych w internecie), rozwiązywać złożone zadania obliczeniowe, korzystając z wiedzy matematycznej przekraczającej wymagania na danym poziomie nauczania, planować i wykonywać doświadczenia, za pomocą których można sprawdzać stawiane hipotezy (patrz propozycja planu wynikowego).

Uwaga 2.

Z uwagi na ogromną ilość proponowanych zasobów zarówno w formie papierowej, jak i multimedialnej, powyższy rozkład należy traktować wyłącznie jako propozycję. Każdy nauczyciel może sam dobrać materiały ułatwiające realizację wymienionych w rozkładzie tematów lekcji.

Uwaga 3.

Wiele wartościowych zajęć można przeprowadzić w planetarium, eksperymentarium, a także podczas zajęć organizowanych w ramach festiwalu nauki.

Uwaga 4.

Uczniom trzeba zawsze przypominać, że należy pamiętać o zasadach bezpieczeństwa nie tylko podczas zajęć szkolnych.